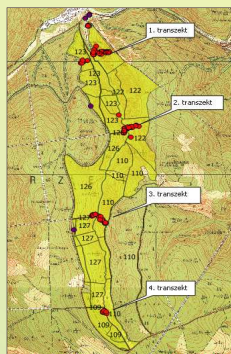

A fekvő holtfa mennyiségi és minőségi becslése a Soproni-hegyvidéken

Komlós Mariann
okleveles természetvédelmi mérnök

Bevezetés

Napjainkra az erdeinkben található holt faanyag megítélése változóban van. Egyre nyilvánvalóbb fontossága és az erdő diverzitásában és egészségében játszott meghatározó szerepe. Az erdőkben található holtfának mind mennyisége, mind minősége fontos mutató, mely rendkívül sokat elárul egy életközösség állapotáról és diverzitásáról.

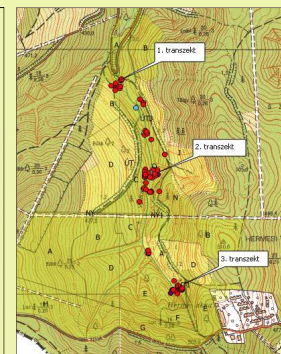
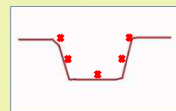

1. kép: A Tolvaj-árok és az ott felvett mintapontok transzektenként

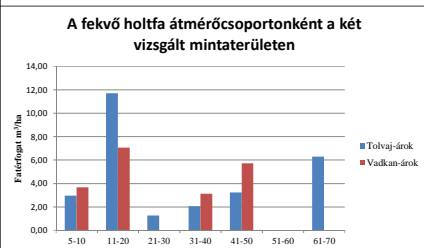
Anyag és módszer

A Soproni-hegység két, egymástól több paraméterében is eltérő patak völgyében, a Tolvaj- és a Vadkan-árokban végeztem a holt faanyag felmérését, 3- illetve 4 keresztirányú transzektben, transzektenként 3-5 mérési ponton, ezzel felmérve a völgytalp és a platók holtfa mennyiségét is. A fekvő holtfa becslését a vonal menti mintavétel (line intersect method) módszerével végeztem, az ÓDOR (2005) által leírtak alapján. Minden felvételi ponton rögzítettem a mérésben érintett holtfa átmérőjét, a mérés pontos GPS koordinátáit, megállapítottam a korhadás mértékét, megállapítottam faját és fotót rögzítettem.

A kapott adatokból árkonként, transzektenként számítottam fekvő holtfa térfogatot, szórást, majd különböző paraméterek alapján elemeztem a kapott adatokat.

2. kép: A Vadkan-árok és az ott felvett mintapontok transzektenként

Eredmények

A Tolvaj-árokban 14 mérési ponton az átlagos holtfa térfogat 30,66 m³/ha, a Vadkan-árokban 12 mérési ponton az érték 31,53 m³/ha, tehát lényeges különbség a két árok között nem volt megfigyelhető.

A két mintaterületen felmért faanyag korhadás szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az igazán korhadat faanyag kevés, többségében a korhadás elején járó fát találtam a mintaterületeken. A Vadkan-árokban az első kettő korhadási osztály a fekvő holtfa térfogatának több mint fele (63%).

A felmért holtfa átmérőit vizsgálva hasonló következtetésre juthatunk, az értékek eloszlása egyik mintaterületen sem kiegyenlített, a nagyobb kategóriákban alacsony értékeket mutat, vagy hiányzik, főként a Vadkan-árokban, ahol 50 cm feletti átmérővel rendelkező fekvő fát nem találtam.

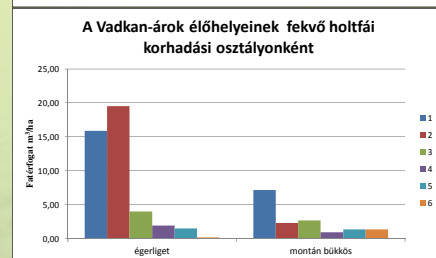
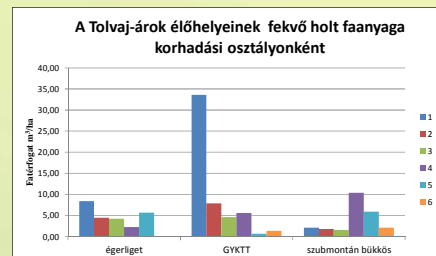
Mindkét mintaterületet felosztottam potenciális vegetációtípusuk szerint (SZMORAD 2011).

Vizsgálataim során a tölgyesekben fordult elő a legtöbb holtfa, majd a Vadkan-árok égerligetei következtek, a legkevesebbet pedig a bükkösökben

találtam. Ennek oka valószínűleg az, hogy ezek nagyrészt fiatalosok voltak, így a szukcessziós fázis még nem ért el odáig, hogy felhalmozódjon bennük a holtfa.

A tölgyesek idősebb állományok voltak, viszonylag sok másodlagos fafajjal, melyekből jelentősebb felhalmozódás történt. Meg kell említeni a fenyőfajok magas jelenlétét is.

Szintén megfigyelhető az 1-es, 2-es korhadási osztályok magas jelenléte.

Következtetés

Az általam vizsgált két völgy holt faanyagának mennyisége ugyan megfelelt az ÓDOR ÉS STANDOVÁR (2003) által a hazai gazdasági bükkösökben megállapított holtfa értéknek, de messze alulmarad mind a védetségének megfelelő elvárt mennyiségnek – az erdőrésztetek védettek vagy fokozottan védettek – mind a domborzati jellegéből adódó lehetőségeinek. Mivel a terület nagy része gazdasági hasznosítás alatt áll, mindenképpen figyelembe kell venni a használat tervezésekor a gazdasági szempontokat. Ám több kutatás is alátámasztotta a közelmúltban, hogy kis odafigyeléssel és a gyérítések gondos tervezésével sokat lehet tenni egy terület biodiverzitásának holtfa visszahagyásával való emeléséért. A lejtők védelmének elősegítésében szintén fontos szerep juthat a visszahagyott holtfának, azok eróziócsökkentő szerepe miatt.

Irodalomjegyzék

- Ódor P. 2005: Javaslat a fekvő holt fa szisztematikus mérésére az erdőrezervátumokban. Kutatási jelentés, kézirat
Ódor P. and Standovár T. 2003: Changes of physical and chemical properties of dead wood during dead wood. Nat-Man Working Report 24.
Szomorad F. 2011: A Soproni-hegység erdeinek történeti, növényföldrajzi és ökológiai vizsgálata. In: Bartha D. (szerk): TILIA Vol XVI. Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Növénytan Tanszék 272 pp.